

FÁRAJÚCA INŽINIERKA

Dialógová listina

Ing. Pretschnerová: "Po skončení geologickej priemyslovky som sa prihlásila študovať na VŠ banskú. Keď som prišla na VŠ, tak jeden zriadenec ma privítal so slovami: "Aha, zase jedna z tých žien, čo sa prišla na školu vydať". Síce na škole som sa vydala, skončila som ju s červeným diplomom a nastúpila som pracovať ako banský mŕač. To som robila 10 rokov, 10 rokov robím prácu banského geológa a robím ju doteraz. Naviem, však hádam každý z nás k tomu svojmu úseku má voľajaky taký vzťah, nejaký bližší, že každú tú chodbu poznáte, každý ten úsek viete ako sa vyrobil, ako to vyzeralo, aké problémy tam boli. Keď mi spomenie niekto nejakú tektoniku, tak viem asi ako to vyzeralo, lebo som si sama zachytala. Takže proste takýto vzťah mám k tomu. Tak som si hovorila, pokiaľ budem stačiť, tak ja si ten 6. úsek nechám, lebo to je náš najväčší úsek, s najväčšou ťažbou, najviac príprav sa tam razí, tam je všetko mechanizované. Nie všetky prípravy, ale tri kombajny sú tam, takže sa toho vyrazí na tom jednom úseku toľko, ako na ďalších dvoch. Ale oni tí kolegovia majú každý dva úseky a ja mám tento šiesty najväčší. Viete, niekde napríklad máte aniz nie takú veľkú tú tektonickú poruchu a o nejakých 500 m alebo 300 m na nejakej chodbe zistíte ďalšiu veľkú tektonickú poruchu, veľkú ale. Teraz musíte vytýpevať, hej, či tá malá tektonická porucha súvisí s touto veľkou, či sa to dá spojiť, no a kde teda asi prebieha. Takže nášho aj citu aj fantázie, no proste všetkého niečo treba."

Ing. Pretschnerová v bani: "A na druhej chodbe koľko máte?"

Baník: "Tak ešte sa pohybuje okolo 50 cm."

Ing. Pretschnerová: "No tu tanto medzipilier to máme celú mocnosť, takže to je v poriadku. No a tu hneď začínate tými otvorenými, to je tiež dobré. Hádam snáď lepšia situácia bude, keď sa ešte dostaneme na tieto dve chodby pod ten úpad veľký."

Ing. Pretschnerová: "Vždy keď zistím, viem im povedať do čoho idú a teda vyhodnotím všetku tú tektonickú prax, či sa dá na to spoľahnúť. Človek tou prácou si proste získa tých ľudí a zase oni vidia, že človek sa snaží, že tú robotu ovláda."

Ing. Pretschnerová v bani: "Keby sme išli smerom dolava alebo ďalej ako ⁸⁸razí, tak by sme sa vlastne dostali k tej veľkej tektonike, čo teraz razí Schvarz tú 249. Ano, a tam sme prišli na tú veľkú tektoniku do toho nadložja, no a tú by sme neprešli. Vieš to by sme museli možno aj 10-15 m v samom nadloží raziť. A to vieš. Ano, to bude jedna a ani tá nebude pokračovať, ale táto 210 bude pokračovať, pretože nemôžeme si dovoliť riskovať vedľa tej tektoniky a vedľa tektoniky, o ktorej fakticky nevieme ako ide."

Pozdrav: "Zdar boh!"

Ing. Pretschnerová: "V osobnom živote to vyžaduje veľké pochopenie manžela, keď sa často vrátim unavená. Chodím toľko kilometrov pod zemou a že viem, že druh deň ma čaká znova taká ťažká smena, tak prídem domov a poviem manželovi: "No vieš čo? Staraj sa o domácnosť ty." A ma--nžel pre toto má pochopenie. Proste sme rovnocenní partneri. Viem, že keď chce, aby sme niekde išli spolu, tak mi pomôže. Alebo sadnúť si zase spolu možno len vtedy, keď máme doma hotové čo treba. Ďalšia nepríjemná stránka môjho zamestnania je, že ke práve tak ako každá iná žena sa bojím potkanov. Jedna veľká výhoda je, že tí potkani sa boja ešte viac a utekajú predo mnou. Stal sa mi taký prípad, že som išla a som nechtiac do toho potkana kopla. Potkan zapišťal a ja som vyskočila. Ešte šťastie, že ma nikto nevidel."

Práca v baníctve pre ženu rozhodne nie je nejaká veľmi príťažlivá a atraktívna, pretože žena si obyčajne potrpí na oblečenie, účes no a toto baňa rozhodne nepridá človeku. Keď človek fára, jednak si pokazí vlasy, nijaké nalakované nechty a podobne, to si žena predsa v baníctve nemôže dovoliť. Tiež nie je človek vždy schopný pár tých kilometrov pochodiť a nie pár, ale dajme tomu 10-15 no a nie vždy sa najlepšie cíti a pritom tá prevádzka sa nikdy nepýta na tie osobné pocity človeka, nemôže si vybrať. Tu proste, keď treba ísť, tak treba ísť. Každý sa mi smaje, že mám šťastie, napríklad minulý týždeň tiež. Ja som stála v tej čelnej a naraz sa odvalil zo stropu taký kus a padol mi tesne k nohám. Keby mi to bolo padlo na ^{na fuku}plac, tak mi ho doláme. Pýtali sa ma: "Nič sa vám nestalo? Nedožámalo vás to?" Hovorím:

"Nie, ja mám šťastie."

Toto bolo asi mesiac alebo dva potom, ako som po materskej začala robiť. Robila som maračku, marala som jednu chodbu. Keď som si postavila ten stroj - asi do 5.000 to stojí. Mala som to postavené a naraz

3

utekajú ľudia a hovoria: "Utekajte, je prieval!" Keď všetci utekali, ja som rýchlo chytila na tom statíve ten stroj a utekala som s ním. Hovorili: "Hlúpa, aj stroj berie so sebou."

S tou výstavbou bane Cígaľ, s tým mám aj dosť nepríjemné spomienky. Začalo sa to stavať v zimnom období, v tých najväčších mrazoch, dažďoch, fujaviciach som zamerala všetky tie podklady pre výstavbu celého toho povrchu. To boli najhoršie roky môjho života zatiaľ v tej prevádzke. No a vtedy som si tam povedala, že na povrchu ne-
zostanem, že chcem ísť do bane ďalej robiť.

Veľmi ťažko sa taká žena presadí. Oni uznajú, robí dobre, výborne, všetko, ale potrebujú mať muža na reprezentáciu. Myslím, že je moc tých zamestnaní, v ktorých tá rovnoprávnosť nie je, hlavne v tom odmeňovaní. Mňa niekoľkokrát odbavili tým, že na ženu zarábaš dosť. Ja som sa vždy rozhorčila a hovorím, či je človek platený za to, že či je žena alebo muž, alebo za to, čo robí.

Teraz vás chcem pouinformovať o tom, ako na našom oddelení geológie budeme uplatňovať súbor opatrení. Pri razení prieskumných chodieb každý z geológov bude čo najprísnejšie zachytávať všetku tektoniku. Mapa tektoniky bude tak podrobne spracovaná, aby všetko ďalšie rozfáranie mohlo na základe tejto tektoniky byť čo najoptimálnejšie prevedené. Tým ušetríme nášmu podniku veľké peniaze.

Muž: "Ďakujeme Ing. Pretschnerovej za jej príspevok, ja by som naviazal na jej slová, ktoré povedala veľmi správne. Vieme všetci, že efektívne využívanie uholného ložiska môže byť zabezpečené len vtedy, keď my ako geológovia a merači vytvoríme pre toto podmienky.

Pred 3 rokmi som sa stala vedúcou brigády soc. práce na našom odbore. V brigáde je nás 28 členov, z toho 5 žien. V kolektíve si, myslím, celkom dobre rozumieme, práca sa nám darí a myslím, že každý je spokojný. Ja si zvyknem pospať, a keď viem, že je málo času poobede, ľahnem si, takže sa vyspím do večera a potom na tú desiatu idem fárať a v tej bani to máte jedno. Či cez deň alebo cez noc. Tma je tam stále. Len je trochu menej ľudí v bani. Väčšinou technici chodia ráno, dopraváci a montážne čaty chodia na ranné smeny. V noci je taký klud väčší v bani.

Hlásenie: "Pretschnerová. Fáram na 6. úsek, na príprave 261 110, 261 310. Ďakujem."

Ing. Pretschnerová v bani: "Tak čo, vy tu zastupujete?"

Ing. Pretschnerová: "Nikdy si ľudmi nezačínam nažaké diskusie, nechcem, aby si ku mne niečo dovolili. Chodím sama po tej bani,

takže musí si človek taký rešpekt u nich získať, že si nič nedovlia. To sa mi rátalo, keď jeden z týchto baníkov mi hovorí, že viete, vraj na vás ani nie je vidieť, že ste inžinierka. Hovorím: "Prečo? Tak hlúpo vizerám?" Vraj: "Nie, ste ako jedna z nás a predsa aj v tých fáračkách ste dáma." Hovorím, že to najväčšia lichôtko, čo ste mi mohli povedať. Voľajaký odstup človek musí mať, ako tá žena od tých mužov. Pritom aj môže s nimi dobre vychádzať. Keď rozmýšľam, o tých 21 rokoch, čo tú prácu robím, tak nikdy som netúžila robiť niečo iné. Mňa to zaujíma, baví, myslím, že by som sa ani na iné nehodila. Kedysi som chcela byť lekárkou, ale to už bolo strašne dávno a som od toho upustila.